

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. liepos 13 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės, Artūro Driuko ir Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas), susipažinusi su 2023 m. liepos 4 d. paduotu **ieškovo (duomenys neskelbtini)** kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. balandžio 6 d. nutarties peržiūrėjimo

n u s t a t ė:

Ieškova kreipėsi į teismą, prašydamas priteisti iš atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, 200 000 Eur neturtinei žalai atlyginti, 52 000 Eur negautų pajamų ir 24 000 Eur turtinei žalai atlyginti. Kauno apygardos teismas 2022 m. lapkričio 9 d. sprendimu ieškinį patenkino iš dalies ir priteisė ieškovui iš atsakovės 5 000 Eur išlaidų, turėtų baudžiamojoje byloje už teisinę gynybą, o likusią ieškinio dalį atmetė. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. balandžio 6 d. nutartimi Kauno apygardos teismo 2022 m. lapkričio 9 d. sprendimą paliko nepakeistą.

Kasaciniu skundu ieškovas prašo panaikinti Kauno apygardos teismo 2022 m. lapkričio 9 d. sprendimo dalį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. balandžio 6 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškinį patenkinti visiškai. Ieškovo kasacinis skundas grindžiamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 346 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas). CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, kad kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliamų teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą, ir argumentuotai pagrįsti, kad šis teisės pažeidimas turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kuri faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, ir argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Ieškovas kasaciniame skunde nurodė šiuos argumentus: 1) teismai, vertindami atsakovės veiksmų teisėtumą, netinkamai aiškino teisės normas, reglamentuojančias ikiteisminio tyrimo pradėjimą, valstybės pareigūnų civilinę atsakomybę už neteisėtus veiksmus ir bendrosios rūpestingumo pareigos nesilaikymą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.272 (toliau – CK) straipsnio 1 dalis, 6.246 straipsnio 1 dalis), o pripažindami faktinius duomenis įrodymais ir juos vertindami abiejų instancijų teismai pažeidė CPK 176–185 straipsnius; 2) teismai netinkamai aiškino ikiteisminio tyrimo pradėjimą ir nepagrįstai nusprendė, kad Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos (toliau – FNTT) veiksmai teisėti. Pirmosios instancijos teismas, vertindamas FNTT veiksmų teisingumą, nepagrįstai rėmėsi Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – VMI) atlikto operatyvinio patikrinimo medžiaga. Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 166 straipsnio 1 dalies 2 punktą, ikiteisminis tyrimas pradedamas prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui patiems nustatius nusikalstamos veikos požymius. Teismai nenurodė argumentų, kuriais remdamasi FNTT, gavusi VMI atlikto operatyvinio patikrinimo medžiagą, būtų turėjusių objektyvių ir nenuginčijamų įrodymų dėl ieškovo tariamai padarytų nusikalstamų veikų. Teismai nepagrįstai pripažino leistinu įrodymu minėtą VMI atlikto operatyvinio patikrinimo medžiagą, kadangi ji negali pati savaime apspręsti prokuratūros ir FNTT atliktų veiksmų pradedant ikiteisminį tyrimą teisėtumo (neteisėtumo), bet to, joje aptariamų kitų asmenų, o ne ieškovo atlikti veiksmai. FNTT gavusi informaciją, apie galimai padarytą ar daromą nusikalstamą veiką, kiekvienu atveju pati įvertina gautos informacijos objektyvumą ir priima sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą, o ne besąlygiškai remiasi VMI pateikto operatyvinio patikrinimo medžiagoje konstatuotomis išvadomis; 3) ikiteisminis tyrimas buvo pradėtas be teisinio pagrindo, FNTT neteisėtus veiksmus konstatavo Vilniaus miesto 2 apylinkės teismas iš dalies patenkindamas ieškovą (duomenys neskelbtini) ieškinį dėl neturtinės žalos priteisimo, pareikštą Lietuvai. Šiame sprendime nedviprasmiškai konstatuotas 2009 m. vasario 11 d atliktos kratos neteisėtumas. Ieškovui buvo nepagrįstai pareikšti įtarimai dėl kelių kelių įvairaus pobūdžio ir sunkumo nusikalstamų veikų padarymo. Ikteisminis tyrimas ir baudžiamosios bylos teisme nagrinėjimas truko ypatingai ilgai. Todėl teismai netinkamai aiškino ir taikė teisės normas, reglamentuojančias valstybės pareigūnų civilinę atsakomybę už neteisėtus veiksmus ir bendrosios rūpestingumo pareigos nesilaikymą (CK 6.272 straipsnio 1 dalis, 6.246 straipsnio 1 dalis), o pripažindami faktinius duomenis įrodymais ir juos vertindami abiejų instancijų teismai pažeidė CPK 176–185 straipsnius; 4) apeliacinis teismas nurodė du vienas kitam prieštaraujančius teiginius: teismas nurodė, kad baudžiamojo proceso trukmė pati savaime pripažintina pernelyg ilgą, o kartu, kad nebuvo pažeista ieškovo teisė, jog jo byla būtų išnagrinėta per kuo trumpesnį laiką. Teismas nurodė, kad baudžiamosios bylos nagrinėjimas teismuose iš esmės daugiausiai užtruko dėl pačių kaltinamųjų veiksmų, tačiau byloje nėra šių teiginių pagrindžiančių įrodymų. Baudžiamoji byla nebuvo tiek sudėtinga, kad jai prireiktų beveik 10 metų. Galutiniame teismo sprendime nustatytos aplinkybės rodo, kad nepagrįstas ieškovo baudžiamasis persekiojimas užsitęsė dėl šiurkščių ikiteisminio tyrimo pareigūnų,

prokuroro ir teisėjų klaidų; 5) viešai paskelbus informaciją apie baudžiamąjį persekiojimą žiniasklaidai ir visuomenei buvo sumenkinta ieškovo reputacija. Tai, kad po išteisinamojo nuosprendžio priėmimo jis laikomas turinčiu nepriekaištingą reputaciją Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo požiūriu, savaime nereikia, jog yra atkurtas jo ir buvusių klientų pasitikėjimas, kuris buvo sužlugdytas dėl nepagrįsto baudžiamojo persekiojimo. Dėl nepagrįsto ilgalaikio baudžiamojo persekiojimo ieškovas patyrė teisinį netikrumą, beveik visam jo nekilnojamam turtui buvo taikomas laikinas nuosavybės teisės apribojimas, jam taip pat taikytos kardamosios ir kitos procesinės prievartos priemonės

Ieškovas taip pat nurodė, kad teismai netinkamai nustatė ir jam priteistą išlaidų sumą už teisinę gynybą baudžiamajame procese. Pagal kasacinio teismo praktiką teisių išlaidų realumo kriterijus yra nustatomas pagal tai, ar asmeniui už suteiktas teisinės paslaugas yra sumokėta, ar asmuo patyrė atstovavimo išlaidas, ar asmuo pateikė teismui tai patvirtinančius įrodymus. Ieškovas pateikė dvi advokatės I. A. sąskaitas, o pirmosios instancijos teismai priteisė šias išlaidas be išlaidų detalizacijos ir duomenų, kad ieškovas jas apmokėjo. Tačiau teismai nepriteisė ieškovui 29 820 Eur išlaidų, sumokėtų jo gynėjui, nors jų realumą patvirtina jų apmokėjimą patvirtinantys dokumentai. Taip teismai nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamo teismo procesinio sprendimo motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, vertina, kad kasaciniame skunde nekeliamą teisės klausimą, atitinkančių CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentai nepagrindžia, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo priėmimui (CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punktas). Kasacinio skundo argumentai taip pat nepagrindžia nukrypimo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimo.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu CPK 346 straipsnio ir 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti (CPK 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

n u t a r i a :

Atsisakyti priimti kasacinį skundą ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.
Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai Alė Bukaviniene

Artūras Driukas

Virgilijus Grabinskas